

„az embernek kellene, hogy legyenek álmai, hogy azokat megvalósíthassa”

Interjú Róna Tamással, az alföldi régió vezető rabbijával

Köszönöm szépen a lehetőséget, hogy megmutathatjuk, hogy most, 2016-ban a kecskeméti zsidó hitközség milyen életet él, milyen feladatokat vállal magára és hogyan tevődik össze a közösségünk. A Nagykőrösi utcában áll a közösségi házunk. Bár egykor három zsinagóga működött Kecskeméten, 70 éve egyetlen sem működik már. Azt gondolom, hogyha előre kell tekinteni a jövőbe, és meg kell határozni, hogy mik lehetnek a célok, akkor ezek között bizonyosan ott van, hogy egy zsidó templom újra megnyithassa az ajtaját. Nem csak a kecskeméti és a magyarországi zsidóság előtt, hanem minden honpolgár előtt, aki meg akarja nézni, hogy milyen építészeti, művészi tartalmában, egyházi jellegében, szimbolikájában, belső enteriőrjében egy zsidó templom, egy zsinagóga. Azt gondolom, hogy ez jelentősen emelné a város presztízsét.

A közösség ma körülbelül 50–60 főt számlál, amit egy történelmi perspektívába kell elhelyezni. Kecskemét azon nagy vidéki városok közé tartozik, ahol a zsidó élet megszűnt létezni a holokauszt, a vészidőszak után, és gyakorlatilag 60 éven keresztül nem volt Kecskemétnek és a régióknak lelki szolgálatja, rabbija. Az 1990-es évek közepével kezdődött meg szépen lassan a hitélet újrászervezése. Én 1997-ben kerültem Kecskemétre mint rabbinövendék, tehát már 18 év van mögöttem. Nagy a feladat, ami előttünk áll, de annál könnyebb, minél több ember fog össze. Az egyik nagy elhívásomnak érzem azt, hogy a civil társadalom különböző önkéntes, elkötelezett csoportjait, közösségeit, szervezeteit megkeressük, megkeressem, hogy közös vállalkozásokat tudjunk tenni a nagyobb közösségünkért. Ez az a munka, ami most is folyik.

– *Milyen összetételű a közösség?*

– Amikor Kecskemétre jöttem, akkor a közösség 80–90%-a drága nagyszüleim korosztályába tartozott. Tehát 18 évvel ezelőtt 70–80 éves emberek voltak, manapság a közösség átlagéletkora körülbelül 40 év. Tehát fiatalodtunk, sikerült egy picit megújulni is, de ez önmagában kevés. Amikor arról beszéltem, hogy az egyik nagy feladat egy zsinagóga létrehozása vagy újrászervezése, ennél sokkal nagyobb feladat, hogy zsidó formális oktatás jöjjön létre végre vidéken, és azt gondolom, hogy Kecskemétnek ez egy óriási lehetőség lenne, hiszen 1942–43-tól nincsen vidéken zsidó formális oktatás. Ennek két nagyon fontos aspektusa van, az egyik, hogy az egyházi intézmények nagyon magas oktatási nívót, sajátos, és egyben magas értékrendet képesek átadni, amely a város társadalmának meg-

erősödését biztosítja. Másrészt, ha sikerülne újra elindítani egy zsidó oktatási intézményt, akkor az biztos, hogy az országos figyelmet és a nemzetközi figyelmet is Kecskemét felé irányítaná. Amikor tehetséggondozásról, és még inkább a nemzeti, a nemzetközi szintéren való pozíciók megerősítéséről, új pozíciók kialakításáról beszélünk, akkor egy ilyen intézmény beindítása Kecskeméten egy óriási erőt generálna, nemcsak a zsidó felekezet oldaláról, hanem az egész társadalom oldaláról. Itt hadd jegyezzem meg, hogy az Egyesült Államokban és Izraelben a tudomány legkiválóbb kutatói és szakemberei vizsgálják a szerethető, játékos tanulás kialakítását, és ha egy ilyen intézmény megnyílhatna a városunkban, akkor az involválná, hogy az oktatás során a tudományos eredmények megjelenjenek itt.

– *Az oktatás beindítását tartja a legfontosabb feladatának?*

– Igen, és hadd mondjam el, hiszem azt, hogy a városunk egyetemi városá válik. Budapesten és Szegeden van egyedül az egyetemen Összehasonlító Vallásbölcseleti Tanszék. Olyan világban élünk, ahol az iszlám világot, a muszlim közösségeket meg kell ismerni ahhoz, hogy megértsük őket és tudjunk kommunikációs nyelvet találni. Ferenc pápa fogalmazta meg talán egy-másfél évvel ezelőtt, hogy a világon lévő keresztény üldözések rámutatnak arra, hogy milyen szoros kapcsolat létezik a világ zsidósága és a világ római katolikus kereszténysége között. Azt gondolom, hogy egészen új narratívát adna Kecskemétnek, ha egy vallásbölcseleti tanszék el tudnánk indítani több egyház közreműködésével. Ez példaértékű szemléletet hozhatna, erősíthetne meg a városban. A városunkban a felekezetek és egyházak közötti párbeszéd és testvéri gondolkodás nagyon erős. De ezt még tovább lehetne vinni, a legmagasabb képzési formákban is meg tudnánk ezt jeleníteni. Ez mind a párbeszédben, az együttélésben, a tudományban és az egyetemi várossá válás folyamatában egy igazi mérföldkő lehetne.

– *Említette, hogy egy leendő zsinagóga művészeti, építészeti kincs is lehetne. Kulturális és szociális feladatokat ellátnak-e vagy terveznek-e?*

– Abban a pillanatban, hogy van egy zsidó óvoda, és annak van konyhája, természetessé válik, hogy szociális hálót tudunk támogatni és építeni. Másrészt a másokra való odafigyelés annak ellenére, hogy ilyen infrastrukturális háttérünk nincsen, nap mint nap megjelenik a város vezetésével és az egyházakkal együttműködve, szeretetebédek osztásában, ételcsomagokban, ruhák eljuttatásában, véradásban. Azt gondolom, hogy csöndben, de amit tudunk és erőnkől telik, azt megpróbáljuk megtenni. Szeretnénk megmutatni, hogy létezőnk, és hogy egy közösségért dolgozunk. Ennek legjobb példája, hogy most már lassan tíz éve minden október 23-án és március 15-én koszorúzunk, és ez egy nagyon nagy dolog. Először is a város apraja-nagyja látja azt, hogy a történelmi egyházak mellett ott van a zsidó felekezet, aki ugyanolyan alázattal és szeretettel fordul a nemzeti ünnepek felé, mint bármelyik más honfitársunk. Ennek egy nagyon erős üzenete van, és megpróbáljuk megmutatni a közösségi létünket a közös alkalmakon. Ami a kulturális tevékenységet illeti, nagy büszkeséggel tudom mesélni, hogy második éve, hogy a város Tavaszi Fesztivál programjába a hitköz-

ségünk programot tudott adományozni. Tavaly a Bozsó Gyűjteményben került megrendezésre az Imák Auschwitz után elnevezésű kiállítás. Tíz főpapot kértek föl, hogy írjanak egy-egy imát, és ezt tíz Munkácsy- és Kossuth-díjas művész transzformálta képekbe. Idén sikerült megnyernünk a Gólem Színházat a Tavasz Fesztiválra, akik a *Lefitymálva* című darabot hozták el. Az is egy óriási ajándék az Örökkévalótól, hogy ez a kicsi közösség ezt a színdarabot úgy tudta odaadni a városnak, hogy minden érdeklődő ingyenesen tudott rá eljönni. Ez egyébként egy humoros darab. Fontos, hogy 2016-ban Magyarországon, amikor a magyar zsidóságról beszélünk, akkor ne az első, a második és a harmadik mondat az legyen, hogy holokauszt, zsidóüldözés, vészorszak, deportáltak a vidéki zsidóságot, I. zsidótörvény, II. zsidótörvény, numerus clausus, Teleki és így tovább. A zsidóság él. Nagyon fontos feladat, hogy elsősorban ne a holokausztról ismertessük meg a magyarországi zsidóságot idehaza. A zsidó humor még a borzalmas, tragikus eseményeken is tud egy kicsit más szemüvegen keresztül nézni. A *Lefitymálva* úgy kezdődik, hogy két férfi nagyon szakadt ruhában van, egy munkatáborban vagy auschwitzi táborban dolgozó két szerencsétlen ember képét mutatja. Bejönnek a színpadra, az egyik borzasztóan éhes, nincs ereje, rosszul van, és akkor a másik elővesz egy Bountyt, és kiderül, hogy két gázszelőről beszélünk. Ahhoz, hogy közösséget tudjunk építeni, hogy újra legyen magyar zsidó élet, ahhoz azt kell nézünk, hogy milyen új intézményeket tudunk létrehozni, milyen új programokat tudunk szervezni, hogyan tudjuk megszólítani a társadalom különböző rétegeit. A fővárosi zsidóság már kb. 15–20 éve eljutott odáig, de sokkal nagyobb létszámban él zsidóközösség Budapesten. Farkas Gábor elnök úr, a Csiperó életre hívója három évvel ezelőtt felkért, hogy legyek a Csiperó nagykövete. Az ő segítségével két évvel ezelőtt már Izraelből is tudtunk gyermekcsoportot hozni. Azt is említhetem, hogy nem telik el úgy év, hogy a városunkban lévő középiskolákat vagy általános iskolákat ne látogatnám végig, és ne lenne itt-ott egy-egy előadás vagy rövid párbeszéd.

– *A gyülekezet tagjai milyen formában tudják gyakorolni a vallásosságukat?*

– Minden héten pénteken és szombaton a közösség tagjai találkoznak-találkozunk, tanítanak-tanítunk, tanulunk, istentisztelet van. Különböző eseményeket, közös tanulásokat szervezünk, és hétköznap is előfordul, hogy azok, akik szeretnék megismerni a héber, illetve a modern Izrael nyelvét, az ivritet, azoknak lehetőséget adunk. Az Izraeli Kulturális Intézettel van egy közös nyelvoktatásunk, mivel van a városban két-három olyan személy, aki vallásában nem kötődik a zsidósághoz, de szeretne megtanulni ivritül. Annak ellenére, hogy kicsi a közösségünk, azt gondolom, hogy nagyon dinamikus hitéletet élünk, és folyamatos az az elkötelezettség, amivel fordulunk a város felé. Most fog kezdődni majd a Katona József Könyvtárban egy előadás-sorozat, ahol három előadást fogok tartani a következő egy év során. Az első előadás a kecskeméti zsidóság történelmi múltját mutatja be, a második a zsidó élet hétköznapijairól szól, az alapvető parancsolatokról és törvényekről, fogalmakról, képekről, amik részben ismertek, de részben pedig nem ismertek. A harmadik előadás pedig a Zsidó ünnepnapok címet fogja viselni.

Azt is meg kell, hogy jegyezzem, hogy az alföldi régió vezető rabbija vagyok. Kecskemét az egyik legfontosabb város, mert a legnagyobb, és középponti helyen szerepel földrajzilag is, azonban a régióban hat megyében, Bajától Hatvanig, 18 másik városban kell megpróbálnom letenni az üzenetet. Itt Kecskeméten nagyon sokat segít ebben Varga Mónika a Kecskeméti Televízióban, akivel másfél évtizede dolgozunk együtt a *Szószerk* és a *Lélektől lélekig* című műsorban, valamint Németh Ernő, a Gong Rádió munkatársa, akivel több éven át minden hónapban egy hétfőn hosszan beszélgettünk. Szóval azt gondolom, hogy nagyon sok kiváló ember él Kecskeméten, így az én feladatomban sokkal könnyebb. Egy másik példa: abban a megtiszteltetésben volt nemrég részem, hogy kórházunk gyermekosztályának osztályvezető főorvosa felkért, hogy az újévet követően egy kis gondolatébresztő tanítást adjak az osztályon dolgozó orvosoknak, ápolóknak, szakembereknek, és összegyűlt legalább 30-35 kiváló, magasan képzett, nagyszerű ember.

– *Az óvoda- és iskolaalapítás megvalósulása várható-e a következő években?*

– Egyedül nagyon kevesek vagyunk hozzá, és ameddig ez nem jelenik meg egy nagyobb közösség igényeként is, addig ez a valóság és az álom határán egyensúlyozik, de az embernek kellene, hogy legyenek álmai, hogy azokat megvalósíthassa. Azt gondolom, hogy Kecskemét vezetése nagyszerű, nyitott, kiváló emberekből áll, és én látok rá esélyt, hogy a jövőben akár ezen az úton is el tudjunk közösen indulni.

Az interjút Sági Norberta készítette